

ชนกลุ่มน้อยในญี่ปุ่นตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษที่ยี่สิบจนถึงปัจจุบัน

นภดล ชาติประเสริฐ
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

บทคัดย่อ

ชาวไอนุ บุระคูมิน และชาวเกาหลีซึ่งอาศัยอยู่ในญี่ปุ่นถือได้ว่าเป็นชนกลุ่มน้อยที่มีความสำคัญในญี่ปุ่นตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษที่ยี่สิบจนถึงปัจจุบัน สถานภาพของชนกลุ่มน้อยเหล่านี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ความเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมวัฒนธรรมในช่วงสิบสองทศวรรษนี้มีผลอย่างสำคัญต่อปรากฏการณ์ทางสังคมดังกล่าว สถานภาพที่เปลี่ยนแปลงเหล่านี้ในหลายกรณีก็มีลักษณะสร้างสรรค์แต่ปัญหาหลายด้านก็ยังคงดำรงอยู่ ด้วยเหตุนี้ นโยบายที่เหมาะสมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและทัศนคติที่เหมาะสมของสังคมญี่ปุ่นจึงมีส่วนสำคัญต่อการปรับสถานภาพของชนกลุ่มน้อยเหล่านี้ให้ดีขึ้น

คำสำคัญ: ชนกลุ่มน้อยในญี่ปุ่น ชาวไอนุ บุระคูมิน และชาวเกาหลีซึ่งอาศัยอยู่ในญี่ปุ่น

Minorities in Japan From the Early Twentieth Century to the Present

Nophadol Chartprasert*

Faculty of Liberal Arts, Thammasat University

Abstract

Ainu, Burakumin and Korean in Japan can be considered as major minorities in Japan. From the early twentieth century to the present, status of these minorities in the Japanese society have continuously changed. Rapid political, economic and socio-cultural transformations during this period can be considered as essential factors for this phenomenon. In many cases, constructive changes could be noticed. However, many challenges are still existed. Therefore, in order to improve the status of these minorities, more assertive actions from the concerned agencies and more favorable attitudes of the society are needed.

Keyword: minorities in Japan, Ainu, Burakumin, Korean in Japan

---

* Corresponding author's email: chartprasert@hotmail.com

บทนำ

ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีชนกลุ่มน้อยค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับประเทศต่างๆที่มีประชากรเกินร้อยล้านคน เช่น จีน อินเดีย สหรัฐอเมริกา รัสเซีย บราซิล ฯลฯ ชนกลุ่มน้อยในญี่ปุ่นที่มีจำนวนมากสามอันดับแรกได้แก่ บุระคูมิน (Burakumin) ชาวเกาหลี่ และชาวไอนุ (Ainu) สถานภาพของชนกลุ่มน้อยเหล่านี้ในญี่ปุ่นนั้นมีพลวัตมาอย่างต่อเนื่องในหลากหลายด้านซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะของสังคมญี่ปุ่นในบางมิติได้เป็นอย่างดี บทความนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะบรรยายและวิเคราะห์ถึงประวัติศาสตร์สังคมของชนกลุ่มน้อยญี่ปุ่นโดยเน้นตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษที่ยี่สิบจนถึงปัจจุบัน

ชาวไอนุและชาวเกาหลี่มีเชื้อชาติและชาติพันธุ์ที่แตกต่างจากชาวญี่ปุ่นทั่วไป แต่บุระคูมินนั้นไม่ได้แตกต่างจากชาวญี่ปุ่นทั่วไปในด้านเชื้อชาติและชาติพันธุ์แต่ถูกกีดกันจากชาวญี่ปุ่นทั่วไปอันเป็นผลต่อเนื่องมาจากการแบ่งชนชั้นซึ่งสืบทอดมาตั้งแต่ก่อนสมัยเมจิ

1. ชาวไอนุ

เชื่อกันว่าชาวไอนุผู้นั้นเข้ามาตั้งถิ่นฐานในญี่ปุ่นเมื่อหลายหมื่นปีมาแล้วก่อนการอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชนอื่นๆ แม้ว่าคำว่าไอนุในปัจจุบันนั้นจะหมายถึงคนพื้นเมืองดั้งเดิมที่อาศัยอยู่ในเกาะฮอกไกโด (Hokkaido) ทางตอนเหนือของญี่ปุ่นและเกาะใกล้เคียง แต่คนพื้นเมืองเหล่านี้แต่เดิมก็ไม่ได้มีความหนึ่งเดียวและมีความหลากหลายในเชิงวัฒนธรรม เมื่อญี่ปุ่นค่อยๆ ขยายอำนาจทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมวัฒนธรรมเข้ามาในเกาะฮอกไกโดเข้มข้นขึ้นตั้งแต่ปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมา การต่อต้านอำนาจของญี่ปุ่นก็ค่อยๆ ทวีความเข้มข้นขึ้นและทำให้เกิดการรวมตัวกันเข้มแข็งมากขึ้นในเชิงอัตลักษณ์ (Kono and Bowles, 1983: 34 – 35)

แม้ว่าจะมีความเชื่อจากนักวิชาการส่วนหนึ่งว่าชาวไอนุเหล่านี้เคยถูกกล่าวถึงในเอกสารทางประวัติศาสตร์ของญี่ปุ่นก่อนสมัยเมจิว่า อิมิชิ (Emishi) อะโซ (Azo) และ มิชิฮะสะ (Mishihase) แต่ก็ไม่ได้มีความกระจ่างชัดจนเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่าเป็นการกล่าวถึงคนกลุ่มเดียวกันทั้งหมดรวมทั้งหมายถึงชาวไอนุโดยตรงได้อย่างชัดเจนนัก แม้ว่าส่วนใหญ่ของชาวไอนุจะอยู่ในเกาะฮอกไกโดมาเป็นเวลานานแต่ก็มีส่วนหนึ่งซึ่งเป็นจำนวนไม่มากนักเคยอาศัยอยู่ทางตอนเหนือของเกาะฮอนชู (Honshu) ในสมัยเอโดะ (Edo) และยังมีอยู่จำนวนหนึ่งที่ยังอาศัยอยู่ในบริเวณตอนใต้ของเกาะ ซาคาลิน (Sakhalin) ของรัสเซียในปัจจุบัน (Kono and Bowles, 1983: 34)

เดิมทีชาวพื้นเมืองเหล่านี้เคยอาศัยกระจายอยู่ในพื้นที่ที่กว้างกว่านี้ในเกาะแก่งและคาบสมุทรที่ใกล้เคียง แต่นโยบายการเคลื่อนย้ายประชากรของทั้งญี่ปุ่นและรัสเซียซึ่งเข้าไปมีอำนาจในบางส่วนของบริเวณดังกล่าวในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 ถึงกลางศตวรรษที่ 20 ทำให้ชาวพื้นเมืองเหล่านี้ถูกบังคับให้ต้องย้ายถิ่นฐานจนเหลืออยู่ในพื้นที่ที่กล่าวถึงข้างต้น นับตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมา จำนวนประชากรของไอนุค่อยๆ ลดลงตามลำดับจากปัญหาสุขภาพ โรคระบาด อัตราการเกิดที่ต่ำ และการแต่งงานกับผู้ที่มิใช่ชาติญี่ปุ่น ใน ค.ศ. 1979 มีผู้ที่ระบุว่าตนเองเป็นชาวไอนุอยู่ประมาณ 24,000 คน ซึ่งในจำนวนดังกล่าวนี้ร้อยละ 47.8 อยู่ในเขตฮิดะกะเนะในบริเวณส่วนใต้ของเกาะ ฮอกไกโดตอนกลาง (Kono and Bowles, 1983: 34)

ตั้งแต่สมัยเมจิเป็นต้นมาชาวไอนุก็ค่อยๆ ละทิ้งวิถีชีวิตเก็บของป่าล่าสัตว์มาเป็นเกษตรกรและขายผลิตภัณฑ์ที่ได้จากทะเล นอกจากนั้น การศึกษาภาคบังคับก็ทำให้ชาวไอนุรุ่นใหม่ใช้ภาษาญี่ปุ่นได้มากขึ้น ส่วนวิถีชีวิตด้านอื่น เช่น การแต่งกายรวมทั้งอาหารที่รับประทานก็ค่อยๆ เปลี่ยนเป็นแบบญี่ปุ่นมาก

ขึ้น สำหรับการแต่งกายแบบพื้นเมืองดั้งเดิมและพิธีกรรมทางศาสนานั้นก็ยังคงถูกเก็บรักษาไว้ในช่วงที่มีพิธีกรรมที่สำคัญต่างๆ (Kono and Bowles, 1983: 34-35)

ในทางเครือญาตินั้นชาวไอนุมีการสืบทอดที่ให้ความสำคัญเท่าๆ กันทั้งทางฝ่ายชายและฝ่ายหญิง ส่วนการเลือกคู่นั้นมีทั้งในเชิงการเลือกเองตามความพึงใจและโดยครอบครัวมีส่วนร่วมในการเลือกคู่ ฝ่ายหญิงส่วนใหญ่มักจะย้ายไปอยู่ในบ้านของฝ่ายชาย ในประเพณีดั้งเดิมนั้นเมื่อคู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเสียชีวิตบ้านที่อาศัยอยู่ร่วมกันก็จะถูกเผา แต่เมื่อพิธีกรรมการเผาบ้านดังกล่าวถูกห้ามโดยกฎหมายญี่ปุ่นก็ได้มีการเผากระท่อมหลังเล็ก ๆ ที่สร้างขึ้นในเชิงสัญลักษณ์แทน ในหมู่บ้านแบบดั้งเดิมนั้นแต่ละหมู่บ้านมักมีบ้านไม่เกิน 20 หลังและมักตั้งอยู่บริเวณริมฝั่งแม่น้ำเพื่อประโยชน์ในด้านการหาอาหารและการใช้น้ำ (Kono and Bowles, 1983: 34 - 36)

ภาษาของไอนุนั้นสามารถแบ่งย่อยได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มฮอกไกโด กลุ่มซาคคาริน และกลุ่มคูริล (Kuril) ในทางวิชาการความสัมพันธ์ระหว่างภาษาไอนุกับภาษาอื่นๆ ยังไม่สามารถระบุได้อย่างชัดเจน ในเบื้องต้นพบว่าโครงสร้างบางส่วนของภาษามีความใกล้เคียงกับภาษาดั้งเดิมในบริเวณตอนเหนือของไซบีเรีย แต่พวกคำต่างๆ และไวยากรณ์บางส่วนก็มีลักษณะใกล้เคียงกับภาษาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และหมู่เกาะในแปซิฟิก แม้จะไม่มีภาษาเขียนแต่ชาวไอนุก็มีวรรณกรรมที่ถ่ายทอดด้วยปากเปล่าในหลากหลายรูปแบบทั้งในรูปของบทเพลงและนิทานพื้นบ้าน (Kono and Bowles, 1983: 36)

สำหรับความเชื่อทางศาสนา ชาวไอนุเชื่อในการดำรงอยู่ของแก่นแท้ของจิตวิญญาณของสรรพชีวิตที่เคยอยู่บนโลก ในการนี้ สิ่งที่ไม่มีชีวิตจะอยู่ภายใต้พลังของวิญญาณเหล่านี้ซึ่งควบคุมจักรวาล รวมถึงปรากฏการณ์ทางธรรมชาติต่างๆ การเช่นสรวงบูชาจะ

จัดขึ้นเพื่อเคารพวิญญาณของบรรพบุรุษ ส่วนหมอผีก็จะติดต่อวิญญาณของสัตว์ เช่น หมี จิ้งจอก ฯลฯ เพื่อเป็นผู้นำสารไปสู่ปรโลก (Kono and Bowles, 1983: 36)

แม้ว่าชาวไอนุถูกคุกคามมาอย่างต่อเนื่องมาเป็นเวลานานนับพันปีจนต้องอพยพขึ้นเหนือไปเรื่อยๆ แต่วัฒนธรรมประเพณีและถิ่นฐานของชาวไอนุในเกาะฮอกไกโดก็ไม่ได้ถูกคุกคามจนกระทั่งปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 เมื่อทางการญี่ปุ่นต้องการเร่งรัดพัฒนาเกาะฮอกไกโดเพื่อส่งเสริมความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจในสมัยเมจิ นับตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมาชาวไอนุก็ถูกผู้ที่อพยพเข้ามาใหม่คุกคามทั้งต่อถิ่นฐานที่อยู่อาศัย การประกอบอาชีพและประเพณีวัฒนธรรม

ในการนี้ แม้จะมีการรณรงค์จากชาวไอนุอย่างต่อเนื่อง แต่นโยบายของทางการญี่ปุ่นนับตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษที่ยี่สิบจนถึงทศวรรษ 1990 ไม่ได้แสดงให้เห็นถึงการยอมรับการดำรงอยู่ของชาวไอนุอย่างเป็นรูปธรรม แม้ว่าจะมีการกล่าวถึงชาวไอนุในเอกสารของทางราชการอย่างต่อเนื่อง แต่การยอมรับการมีอยู่ของชาวไอนุอย่างเป็นทางการเพิ่งเกิดขึ้นใน ค.ศ. 1997 เมื่อศาลเขตซัปโปโระได้ตัดสินยอมรับสิทธิของชาวไอนุ การตัดสินดังกล่าวเป็นผลมาจากการต่อต้านของชาวไอนุในการสร้างเขื่อนในเกาะฮอกไกโดซึ่งกระทบต่อชุมชนของชาวไอนุ และต่อเนื่องจากเหตุการณ์ดังกล่าวในปีเดียวกันรัฐสภาจึงได้ผ่านกฎหมายรับรองการดำรงอยู่ของวัฒนธรรมไอนุรวมทั้งยกเลิกกฎหมายซึ่งประกาศใช้ตั้งแต่ ค.ศ. 1899 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ไม่เป็นธรรมต่อชาวไอนุ แม้จะมีกฎหมายดังกล่าวแต่ก็ยังเป็นการยอมรับการดำรงอยู่ของชาวไอนุในระดับเบื้องต้นเท่านั้น

ในการที่จะรักษาคัดศรี ถิ่นฐาน และวัฒนธรรมประเพณีของตนนั้น ชาวไอนุได้ตั้งพรรคการเมืองของชาวไอนุขึ้นใน ค.ศ. 2012 อย่างไรก็ตาม เนื่องจาก

ขาดการสนับสนุนที่เพียงพอทางด้านค่าใช้จ่ายพรรคดังกล่าวจึงยังไม่มีบทบาททางการเมืองมากนัก (Japantimes, July 12, 2013) แม้ว่าจะยังไม่ประสบความสำเร็จในการทำงานการเมือง แต่การรณรงค์อย่างแข็งขันทั้งจากชาวโอนุและภาคประชาสังคมทำให้สาธารณชนค่อยๆหันมาให้ความสนใจประเด็นเกี่ยวกับชาวโอนุมากขึ้นจนนำไปสู่การผ่านกฎหมายโดยรัฐสภาในเดือนเมษายน ค.ศ. 2019 ซึ่งก้าวหน้ากว่ากฎหมายซึ่งประกาศใช้ใน ค.ศ. 1997 กฎหมายฉบับใหม่นี้ได้ยอมรับสถานะและศักดิ์ศรีของชาวโอนุในฐานะคนพื้นเมืองดั้งเดิม ซึ่งรวมการพิทักษ์รักษาและส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ ของชาวโอนุด้วย ในการนี้ ส่วนราชการระดับส่วนท้องถิ่นต่างๆที่เกี่ยวข้องจะต้องจัดตั้งหน่วยงาน บุคลากรรวมทั้งงบประมาณเพื่อตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ดังกล่าว (Japantimes, April 19, 2019)

2. ชาวเกาหลี

การตั้งถิ่นฐานของชาวเกาหลีในญี่ปุ่นนั้นส่วนใหญ่เกิดจากการที่ถูกญี่ปุ่นบังคับให้เข้าไปใช้แรงงานในช่วงที่ญี่ปุ่นยึดครองในระหว่าง ค.ศ. 1910-1945 อย่างไรก็ตาม ก่อนหน้านั้นได้มีชาวเกาหลีจำนวนหนึ่งที่สนใจการปฏิรูปประเทศของญี่ปุ่นซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงประเทศอย่างรวดเร็วโดยการทำให้ประเทศเป็นประเทศอุตสาหกรรมในแบบตะวันตกเดินทางไปญี่ปุ่นเพื่อไปศึกษาการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เช่น คิม ออก-คยุน (Kim Ok-kyun) ปัก ยอง-ฮโย (Pak Yong-hyo) และ ยุน ชิ-โฮ (Yun Chi-ho) (Armstrong, 2014: 68-69)

ชาวเกาหลีเหล่านี้เข้าไปศึกษาการปฏิรูปและพัฒนาประเทศของญี่ปุ่นในหลากหลายรูปแบบ จำนวนหนึ่งได้ไปศึกษาอยู่กับฟูกุซะวะ ยูคิชิ (Fukuzawa Yukichi) ซึ่งเป็นนักวิชาการสายเสรีนิยมที่มีชื่อเสียงของญี่ปุ่น แต่เมื่อญี่ปุ่นเริ่มคุกคามเกาหลี ปัญญา

ชนต่างๆ เหล่านี้ได้ปรับตัวเองจากผู้ที่ชื่นชมความรู้ของญี่ปุ่นกลายเป็นแนวหน้าในการต่อต้านการยึดครองของญี่ปุ่น แต่ก็มีชาวเกาหลีจำนวนหนึ่งซึ่งไม่ได้มีความสนใจประเด็นทางการเมืองนักได้เดินทางเข้าไปศึกษาในญี่ปุ่นในช่วงทศวรรษ 1920 ซึ่งบรรยากาศเสรีนิยมในญี่ปุ่นยังมีอยู่พอสมควร (Armstrong, 2014: 69)

ชาวเกาหลีที่เข้าไปศึกษารวมทั้งอพยพเข้าไปทำงานในญี่ปุ่นนั้นได้สร้างความวิตกกังวลให้กับชาวญี่ปุ่นจำนวนหนึ่งจนนำไปสู่วิกฤตการณ์ใน ค.ศ. 1923 ในวันที่ 1 กันยายนในปีดังกล่าวได้เกิดแผ่นดินไหวรุนแรงมากบริเวณที่ราบคันโต (Kanto) ในเกาะฮอนชู ทำให้มีผู้เสียชีวิตนับแสนคน ในขณะที่เกิดความสับสนวุ่นวายท่ามกลางหายนะของแผ่นดินไหวนั้น ก็มีการปล่อยข่าวลือว่าชาวเกาหลีบางคนปล่อยสารพิษลงในแหล่งน้ำและทำให้ชาวญี่ปุ่นจำนวนหนึ่งเสียชีวิต ซึ่งข่าวลือนี้ได้นำไปสู่การทำร้ายชาวเกาหลีที่อาศัยในญี่ปุ่นอย่างรุนแรง เหตุการณ์ดังกล่าวทำให้ชาวเกาหลีหลายพันคนถูกสังหาร บาดเจ็บหรือถูกคุมขัง ท่ามกลางความรุนแรงดังกล่าวนั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทหาร และเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองของญี่ปุ่นไม่ได้ดำเนินการมากนักในการระงับยับยั้งความรุนแรงที่เกิดขึ้น เหตุการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าการตั้งถิ่นฐานในญี่ปุ่นของชาวเกาหลีนั้นเริ่มต้นบนปัญหาที่เห็นได้อย่างชัดเจน (Armstrong, 2014: 69)

ในช่วงปลายทศวรรษ 1920 รวมถึงตลอดทศวรรษ 1930 นั้น ชาวเกาหลีในญี่ปุ่นได้เพิ่มขึ้นอย่างช้าๆ แต่ก็มีเปลี่ยนแปลงในเชิงจำนวนของประชากรชายหญิงที่แต่เดิมมีประชากรชายเป็นหลัก ต่อมาเมื่อมีการลงหลักปักฐานอยู่อาศัยยาวนานขึ้นในญี่ปุ่นก็มีประชากรหญิงมากขึ้น จากสถิติจะเห็นได้ว่าใน ค.ศ. 1925 นั้นมีชายชาวเกาหลีในญี่ปุ่นมากกว่าหญิงถึง 7 ต่อ 1 แต่เมื่อถึง ค.ศ. 1939 สถิติเปลี่ยนไปเป็น 1.5 ต่อ 1 (Armstrong, 2014: 69)

การอพยพเข้ามาในญี่ปุ่นนั้นลดลงระยะหนึ่ง ในช่วงเกิดวิกฤตเศรษฐกิจครั้งใหญ่ในช่วงปลายทศวรรษ 1920 ถึงปลายทศวรรษ 1930 แต่ก็เพิ่มขึ้นอีกในการระดมแรงงานช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง การระดมชายญี่ปุ่นจำนวนมากไปเป็นทหารทำให้เกิดการขาดแคลนแรงงานในญี่ปุ่นอย่างมาก รัฐบาลญี่ปุ่นแก้ปัญหาโดยการระดมแรงงานจากเกาหลีเข้ามาในญี่ปุ่น กฎหมายระดมแรงงาน (Labour Mobilization Law) ซึ่งออกในเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1939 นั้นทำให้มีการนำแรงงานจากเกาหลีหลายแสนคนเข้ามาทำงานในเมืองและโรงงานในญี่ปุ่น รวมทั้งเหมืองในเกาะชุกคารินได้ ซึ่งเป็นบริเวณที่มีถ่านหินอุดมสมบูรณ์ที่ญี่ปุ่นยึดได้จากรัสเซียในสงครามกับรัสเซียช่วง ค.ศ. 1904 – 1905 (Armstrong, 2014: 69)

ในช่วงแรกแรงงานเกาหลีเหล่านี้ไม่ได้ถูกนำไปทำงานในกิจการทางทหารเนื่องจากความไม่ไว้วางใจ แต่หลังจาก ค.ศ. 1938 ก็มีการอนุญาตให้ชาวเกาหลีเหล่านี้เข้าร่วมในงานที่เกี่ยวข้องกับการทหารบนฐานของความสมัครใจ หลังจาก ค.ศ. 1942 เนื่องจากขาดแคลนแรงงานจำนวนมากทำให้มีการเกณฑ์ชาวเกาหลีไปทำงานที่เกี่ยวกับการทหารมากขึ้น และมีชาวเกาหลีจำนวนหนึ่งซึ่งไม่มากนักได้เข้าโรงเรียนทหารของญี่ปุ่น นอกจากนี้มีหญิงชาวเกาหลีจำนวนหนึ่งที่ถูบบังคับให้ต้องให้บริการทางเพศกับทหารญี่ปุ่น สถานการณ์สงครามและนโยบายของญี่ปุ่นต่อเกาหลีดังกล่าวทำให้มีชาวเกาหลีต้องเข้าไปอยู่ในญี่ปุ่นและเกี่ยวข้องกับสงครามจำนวนมาก เมื่อญี่ปุ่นยอมจำนนในเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1945 มีชาวเกาหลีอาศัยในญี่ปุ่นถึง 2.4 ล้านคนในจำนวน 2.4 ล้านคนนี้ส่วนใหญ่ต้องการเดินทางกลับเกาหลี ในขณะที่ญี่ปุ่นเองก็พอใจให้ชาวเกาหลีเหล่านี้กลับประเทศเนื่องจากความไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน (Armstrong, 2014: 69-70)

การที่เกาหลีถูกแบ่งออกเป็นสองส่วนนั้นทำให้เกิดความสับสนวุ่นวายขึ้นในหมู่ชาวเกาหลีที่

อาศัยในญี่ปุ่น องค์กรต่างๆ ทั้งฝ่ายที่สนับสนุนเกาหลีเหนือและฝ่ายที่สนับสนุนเกาหลีใต้ได้ทำการต่อสู้แข่งขันกันอย่างเข้มข้นในการเรียกร้องการยอมรับจากชาวเกาหลีที่อาศัยอยู่ในญี่ปุ่นมาตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1940 แตกต่างจากประเทศตะวันตกอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสหรัฐอเมริกา ชาวเกาหลีในญี่ปุ่นแต่เดิมมักจะมีแนวคิดนิยมเกาหลีเหนืออันเป็นผลมาจากการที่เกาหลีเคยถูกญี่ปุ่นยึดครองในช่วง ค.ศ. 1910-1945 นโยบายต่างประเทศของญี่ปุ่นซึ่งใกล้ชิดกับสหรัฐอเมริกา และการที่ชาวญี่ปุ่นบางส่วนก็ดันชาวเกาหลีที่อาศัยอยู่ในญี่ปุ่นในด้านต่างๆ ปัจจัยเหล่านี้ทำให้เกาหลีเหนือซึ่งต่อต้านสหรัฐอเมริกาและทุนนิยมเป็นทางเลือกที่ดีมากกว่าเกาหลีใต้ในมุมมองของชาวเกาหลีบางส่วนที่อาศัยอยู่ในญี่ปุ่น (Armstrong, 2014: 73-74)

ในช่วง ค.ศ. 1945-1952 ซึ่งญี่ปุ่นอยู่ภายใต้การยึดครองของสหรัฐอเมริกา นั้น สถานภาพของชาวเกาหลีในญี่ปุ่นมีลักษณะที่ไม่ชัดเจนในทางกฎหมาย ชาวเกาหลีเหล่านี้ไม่ได้ถือเป็นประชากรของจักรวรรดิซึ่งมีหลากหลายชาติแบบเดิมอีกต่อไป และเมื่อเป็นเช่นนี้ก็ไม่ได้เป็นที่ยอมรับของประเทศญี่ปุ่นหลังสงครามที่มักมองตนเองว่ามีเชื้อชาติและชาติพันธุ์เดียว ชาวเกาหลีจำนวนมากเลือกที่จะเดินทางกลับเกาหลี ดังจะเห็นได้ว่าจากเดิมมีชาวเกาหลีที่อาศัยอยู่ในญี่ปุ่นประมาณ 2.4 ล้านคนใน ค.ศ. 1945 แต่เมื่อถึง ค.ศ. 1948 ชาวเกาหลีซึ่งอาศัยอยู่ในญี่ปุ่นเหลืออยู่เพียง 600,000 คนเท่านั้น คนเหล่านี้ซึ่งเลือกที่จะอยู่ในญี่ปุ่นมักจะเป็นชาวเกาหลีที่อยู่ในญี่ปุ่นมาเป็นเวลานานก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง และไม่มีครอบครัวที่ใกล้ชิดในเกาหลีแล้ว (Armstrong, 2014: 74)

ภายใต้ข้อตกลงของสนธิสัญญาซานฟรานซิสโกในซึ่งเป็นข้อตกลงที่ยุติสถานภาพการยึดครองของสหรัฐอเมริกาและทำให้ญี่ปุ่นได้กลับมามีปกครองตนเองนั้น ชาวเกาหลี ผู้ที่มาจากเกาะไต้หวัน และ

ชาวจีนในญี่ปุ่นถือว่าเป็นประชากรของประเทศอื่นซึ่งไม่ใช่ชาวญี่ปุ่นและก็ไม่ใช่ชาวต่างชาติ ในการนี้ จะเห็นได้ว่าสถานการณ์ของพวกเขาไม่ได้มีความชัดเจนนัก นอกจากนั้น สงครามกลางเมืองและการแตกแยกทางการเมืองในจีนและเกาหลีทำให้การเดินทางกลับไปยังคาบสมุทรเกาหลีของพวกเขาประสบปัญหาที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น (Armstrong, 2014: 74)

ในญี่ปุ่นนั้นชาวเกาหลีที่เคลื่อนไหวนิยมฝ่ายซ้ายได้มีบทบาทหลักในการก่อตั้งองค์กรชาวเกาหลีในญี่ปุ่นขึ้น บางองค์กรซึ่งเป็นที่ยอมรับจากชาวเกาหลีในญี่ปุ่นจำนวนมากมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพรรคคอมมิวนิสต์ญี่ปุ่นและแน่นอนว่ามีความนิยมชมชอบในระบอบของเกาหลีเหนือ ส่วนกลุ่มที่นิยมเกาหลีใต้ได้แตกออกเป็นกลุ่มเล็กๆหลายกลุ่ม (Armstrong, 2014: 74)

ในการนี้ มีสองกลุ่มใหญ่ซึ่งแข่งขันกันมีบทบาทสำคัญ กลุ่มหนึ่งคือกลุ่มที่เรียกว่ามินดัง (Mindan) อีกกลุ่มหนึ่งที่เรียกว่าโชโซเรน (Shosoren) ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากพวกนิยมฝ่ายซ้าย ทั้งสองกลุ่มต่างแข่งขันกันอย่างเต็มที่ในการหาการสนับสนุนจากชาวเกาหลีในญี่ปุ่น นับตั้งแต่ ค.ศ. 1955 เป็นต้นมาดูเหมือนว่าโชโซเรน จะได้รับความสำเร็จมากกว่าปรากฏการณ์ดังกล่าวที่มีชาวเกาหลีที่อยู่ในญี่ปุ่นนิยมเกาหลีเหนือมากกว่าเกาหลีใต้ทั้งที่ญี่ปุ่นเป็นพันธมิตรกับสหรัฐอเมริกาอันเป็นผลมาจากการที่ชาวเกาหลีเหล่านี้ถูกกีดกันและไม่ได้รับเกียรติในขณะที่อาศัยอยู่ในญี่ปุ่น นอกจากนี้ก็เป็นความสำเร็จในการรณรงค์ของเกาหลีเหนือเอง รวมทั้งเป็นความล้มเหลวของเกาหลีใต้ในการดึงกลุ่มคนเหล่านี้ให้มานิยมชมชอบประเทศของตน (Armstrong, 2014: 74)

ภายใต้รัฐบาลซึ่งนำโดยประธานาธิบดีฮูว์สันที่ปกครองเกาหลีใต้ในช่วง ค.ศ. 1948-1960 นั้น เกาหลีใต้ไม่ได้ดำเนินการติดต่อหรือชักชวนชาวเกาหลีที่อาศัยอยู่ในญี่ปุ่นในมาร่วมมือกับเกาหลีใต้มากนัก

ต่างจากเกาหลีเหนือที่ให้ความช่วยเหลือในหลายด้านกับชาวเกาหลีในญี่ปุ่น ที่สำคัญคือมีการก่อตั้งโรงเรียนที่สอนด้วยภาษาเกาหลีในญี่ปุ่นในหลายระดับชั้นการศึกษา ด้วยเหตุนี้ชาวเกาหลีที่อยู่ในญี่ปุ่นจำนวนมากจึงมองเกาหลีเหนือว่าเป็นรัฐบาลที่ชอบธรรมในขณะที่เกาหลีใต้นั้นไม่ได้มีความชอบธรรมเท่าเกาหลีเหนือ เมื่อถูกเรียกร้องจากรัฐบาลญี่ปุ่นให้เลือกสัญชาติระหว่างเกาหลีใต้และเกาหลีเหนือในช่วงกลางทศวรรษ 1950 ชาวเกาหลีในญี่ปุ่นประมาณร้อยละ 75 เลือกที่จะมีสัญชาติเกาหลีเหนือ (Armstrong, 2014: 75)

ในช่วงปลายทศวรรษ 1950 รัฐบาลเกาหลีเหนือได้เจรจากับรัฐบาลญี่ปุ่นผ่านองค์การกาชาดสากลในการที่จะส่งชาวเกาหลีซึ่งอาศัยอยู่ในญี่ปุ่นกลับเกาหลีเหนือ สำหรับเกาหลีเหนือนั้นการได้รับชาวเกาหลีเหล่านี้กลับมามีถือเป็นการชดเชยแรงงานซึ่งกำลังขาดแคลนและเป็นถือได้ว่าเป็นชัยชนะในบริบทของสงครามเย็นด้วย สำหรับญี่ปุ่นนั้นการส่งชาวเกาหลีกลับไปเท่ากับเป็นการลดจำนวนชาวเกาหลีในญี่ปุ่นลง ใน ค.ศ. 1959 มีการส่งชาวเกาหลีในญี่ปุ่นกลุ่มแรกกลับไปยังเกาหลีเหนือโดยทางเรือซึ่งได้รับการต้อนรับอย่างเอิกเกริกในเกาหลีเหนือ (Armstrong, 2014: 75)

เมื่อโครงการดังกล่าวสิ้นสุดลงในปี ค.ศ. 1984 มีชาวเกาหลีในญี่ปุ่นมากกว่า 100,000 คนถูกส่งกลับไปยังเกาหลีเหนือทั้งที่ประมาณร้อยละ 80 ของคนดังกล่าวเดิมมีถิ่นฐานเดิมอยู่ในเกาหลีส่วนใต้ เมื่อไปถึงแล้วชะตากรรมของคนเหล่านี้ก็ยากที่จะติดตามเนื่องจากระบบที่ปิดในเกาหลีเหนือ รวมถึงชาวญี่ปุ่นประมาณ 6,700 คนที่เป็นภรรยาของชาวเกาหลีซึ่งเดินทางไปด้วย ประเด็นดังกล่าวเป็นประเด็นที่ญี่ปุ่นยกขึ้นมาให้ความสำคัญในช่วงทศวรรษ 70 และต่อจากนั้น บุคคลเหล่านี้ไม่ได้เดินทางกลับไปที่ญี่ปุ่นอีกเลยจนกระทั่งในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1997

รัฐบาลเกาหลีเหนืออนุญาตให้ชาวญี่ปุ่นเหล่านี้จำนวนหนึ่งเดินทางกลับมาเยี่ยมญาติพี่น้องในญี่ปุ่นเป็นเวลา 2 สัปดาห์ ชาวญี่ปุ่นเหล่านี้ไม่ได้พูดในรายละเอียดมากนักเกี่ยวกับชีวิตในเกาหลีเหนือและหลังจากนั้นก็เดินทางกลับ ชุมชนชาวเกาหลีในญี่ปุ่นมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจเกาหลีเหนือเช่นกันเนื่องจากบุคคลเหล่านี้จำนวนหนึ่งมีฐานะดีจากการทำธุรกิจพาจึงโกะซึ่งมีกำไรมากและเงินกำไรเหล่านี้จำนวนหนึ่งก็ถูกส่งไปยังเกาหลีเหนือ ปรากฏการณ์เช่นนี้ดำรงอยู่จนกระทั่งทศวรรษ 1990 หลังจากการล่มสลายของสหภาพโซเวียต เศรษฐกิจเกาหลีเหนือเริ่มมีปัญหา ในขณะที่เศรษฐกิจเกาหลีใต้เริ่มมีความสำคัญมากขึ้น ในช่วงนี้ ชุมชนชาวเกาหลีในญี่ปุ่นเริ่มหันมาให้ความสนใจเกาหลีใต้มากขึ้น (Armstrong, 2014: 75-76)

ในช่วงทศวรรษ 1990 นี้ ชาวเกาหลีที่อาศัยในญี่ปุ่นซึ่งส่วนใหญ่ก็จะเป็นชั่วอายุคนที่สามหรือที่สี่ นั้นมักจะเลือกที่จะไม่เข้าข้างเกาหลีเหนือหรือเกาหลีใต้เป็นการเฉพาะแล้ว และจำนวนมากก็ประสงค์ที่จะได้สัญชาติญี่ปุ่น ด้วยเหตุนี้ทั้งสองเกาหลีจึงไม่สามารถดึงความภักดีจากชาวเกาหลีในญี่ปุ่นได้มากเท่าเดิมอีกต่อไป (Armstrong, 2014: 75-76)

4 บุระควิน

บุระควินนับเป็นชนกลุ่มน้อยที่แตกต่างไปจากชาวไอนูและชาวเกาหลีเนื่องจากในทางกายภาพและทางวัฒนธรรมนั้น คนเหล่านี้ไม่ได้แตกต่างจากชาวญี่ปุ่นอื่นๆ แต่คนเหล่านี้เป็นชนกลุ่มน้อยเนื่องจากในอดีตที่ผ่านมาหลายร้อยปี ระบบการแบ่งชนชั้นทางสังคมกำหนดให้คนกลุ่มนี้อยู่ในระดับล่างของสังคม การแบ่งชนชั้นดังกล่าวทำให้บุระควินยังคงถูกแบ่งแยกจากสังคมญี่ปุ่นส่วนใหญ่อยู่ ในปัจจุบันแม้ว่าระบบการแบ่งชนชั้นทางสังคมดังกล่าวจะยุติอย่างเป็นทางการไปเป็นเวลากว่าร้อยปีแล้วก็ตาม (Yoshino and Murakoshi, 1983: 216)

ไม่เป็นที่แน่ชัดว่าการแบ่งคนเหล่านี้ออกจากสังคมญี่ปุ่นส่วนใหญ่เกิดขึ้นเมื่อใด ในอดีต มีการเรียกคนเหล่านี้แตกต่างกันออกไป ส่วนคำว่าบุระควินนั้นเกิดขึ้นในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 เชื่อกันว่าความคิดดังกล่าวค่อยๆ ก่อตัวขึ้นอย่างช้าๆ เมื่อกว่าพันปีมาแล้วในขณะที่ศาสนาชินโตในช่วงต้นของสมัยเฮอัน (Heian) ให้ความสำคัญถึงมลทินที่เกี่ยวข้องกับความตายในขณะที่พุทธศาสนาก็สอนว่าการฆ่าสัตว์เป็นบาป ด้วยเหตุนี้คนที่มีหน้าที่ฆ่าสัตว์จึงไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมและเมื่อสังคมถูกจัดกลุ่มอย่างเป็นทางการมากขึ้นโดยแบ่งออกเป็นนักรบ ชาวช่างฝีมือ และพ่อค้า นั้น พวกบุระควินซึ่งไม่ได้สังกัดชนชั้นหลักดังกล่าวจึงถูกมองว่ามีสถานะต่ำ้อยู่ในสังคมญี่ปุ่น (Yoshino and Murakoshi, 1983: 216)

ต่อมาในสมัยเอโดะ(Edo) ทางทางได้ออกกฎระเบียบที่เคร่งครัดเกี่ยวกับอาชีพ ถิ่นที่อยู่อาศัย การแต่งงาน การแต่งกาย และพฤติกรรมต่างๆ ของชนชั้นต่างๆ ก็ยิ่งทำให้พวกบุระควินแปลกแยกจากสังคมญี่ปุ่นทั่วไปมากขึ้น และทำให้คนเหล่านี้ได้รับอนุญาตให้ทำงานเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่สกปรกทำงานหนัก ซึ่งไม่เป็นที่ปรารถนาของคนทั่วไป คนเหล่านี้มักทำหน้าที่สัปเหร่อ ดูแลหลุมศพ กวาดถนน เก็บขยะ ทำงานในโรงฆ่าสัตว์ และโรงฟอกหนัง และงานช่างฝีมือที่เกี่ยวข้องกับหนัง นอกจากนี้ ก็มีบางส่วนได้รับอนุญาตให้ทำงานอื่นที่มีสภาพทำงานที่ตึกกว่าอยู่บ้าง เช่น งานฝีมือที่ทำจากไม้ไผ่ รองเท้าที่ทำจากฟาง และไส้ตะเกียง (Yoshino and Murakoshi, 1983: 216)

ใน ค.ศ.1871 รัฐบาลในช่วงสมัยเมจิได้ออกกฎหมายยกเลิกการเรียกชื่อที่เหยียดหยามที่เรียกกันว่า เอตะ (Eta) และ ฮินิน (Hinin) แต่ก็ไม่ได้มีมาตรการเพื่อบังคับใช้ให้เกิดผลในทางปฏิบัติ คนเหล่านี้ก็ยังถูกกีดกันให้ทำงานที่ไม่พึงปรารถนา

นอกจากนี้ยังสูญเสียอาชีพช่างฝีมือที่เกี่ยวกับหนังให้กับอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นใหม่ด้วย นอกจากนี้การจัดระบบทะเบียนบ้าน รวมทั้งการที่เรียกคนกลุ่มนี้ด้วยชื่อใหม่ว่า สามัญชนใหม่ (New Commoners) ก็ยังเป็นการทำให้เกิดการแตกแยกอย่างเป็นทางการมากขึ้น ในการนี้ได้มีความพยายามเป็นช่วงๆ ในการลดปัญหาดังกล่าว เช่น ใน ค.ศ. 1902 ได้มีการจัดตั้งสมาคมขึ้นโดยคนหนุ่มสาวจากจังหวัดโอคายามะ (Okayama) เพื่อแก้ไขสถานภาพของคนเหล่านี้ หลังจากนั้นได้มีการจัดตั้งสมาคมดังกล่าวขึ้นอีกหลายแห่ง วัตถุประสงค์ของสมาคมเหล่านี้ก็เพื่อที่จะให้พวกบุราคูมินปรับตัวเองในทางสังคม เศรษฐกิจ และการศึกษาให้เข้ากับสังคมญี่ปุ่นกระแสหลักได้มากขึ้นแต่ก็พบว่าความพยายามดังกล่าวประสบความสำเร็จไม่มากนักเนื่องจากไม่ได้รับการตอบสนองจากสังคมญี่ปุ่นกระแสหลักได้มากนัก (Yoshino and Murakoshi, 1983: 216)

ใน ค.ศ. 1922 ได้มีการจัดตั้งสมาคมที่เปลี่ยนวิธีการจากการเน้นการพัฒนาตนเองของบุราคูมินเป็นการประณามคนที่ดูถูกบุราคูมินรวมทั้งเรียกร้องให้สำนักพิมพ์กับการกระทำดังกล่าว หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ความเคลื่อนไหวตามแนวทางดังกล่าวก็ได้กลับมามีพลังอีกครั้งหนึ่งโดยมุ่งมันให้เกิดความเท่าเทียมกันโดยอิงกับบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญ (Yoshino and Murakoshi, 1983: 216) สมาคมซึ่งตั้งขึ้นมาเพื่อพัฒนาสถานภาพของบุราคูมินที่มีบทบาทสำคัญได้แก่สันนิบาตปลดปล่อย บุราคูมิน (Buraku Liberation League) ซึ่งจัดตั้งขึ้นใน ค.ศ. 1955 และยังคงมีบทบาทจนถึงปัจจุบัน (Japantimes, February 16, 2019) ในการนี้ ได้มุ่งไปที่ความพยายามในการยุติการกีดกันที่เกิดขึ้นทั้งในครอบครัว ในระบบการศึกษา ในธุรกิจ และในระบบราชการ

ในการนี้รัฐบาลได้ตอบสนองความเคลื่อนไหวดังกล่าวโดยการจัดตั้งคณะกรรมการ

พิเศษเพื่อพิจารณานโยบายบูรณาการขึ้น หลังจากการศึกษาอยู่หลายปี นโยบายที่เป็นรูปธรรมนโยบายแรกที่จะพัฒนาชีวิตของบุราคูมินก็ถูกผลักดันออกมาเป็นกฎหมายใน ค.ศ. 1969 โดยมีแผนงานครอบคลุมเป็นเวลา 10 ปี ในกฎหมายฉบับนี้รัฐบาลมุ่งที่จะพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่โดยเน้นที่การพัฒนาย่านที่อยู่อาศัยของบุราคูมิน และพยายามจะลดการกีดกันคนเหล่านี้ออกจากสังคมกระแสหลัก แม้ว่าถิ่นที่อยู่อาศัยของคนเหล่านี้จะได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้นหลายแห่งแต่ก็ยังถือว่าไม่เพียงพอเพราะมีอีกหลายชุมชนที่จำเป็นจะต้องได้รับการปรับปรุง ในการสำรวจสำมะโนประชากรใน ค.ศ. 1975 นั้นพบว่ามีแหล่งเสื่อมโทรมทั้งสิ้นประมาณ 4,300 แห่งทั่วประเทศซึ่งมีคนอาศัยอยู่ประมาณ 1,800,000 คน ซึ่งในจำนวนนี้ 1,100,000 คนเป็นบุราคูมิน (Yoshino and Murakoshi, 1983: 216)

ในการนี้เชื่อกันว่าผลของการสำรวจดังกล่าวทั้งในแง่จำนวนและคุณภาพชีวิตของบุราคูมินนั้นยังไม่ได้ครอบคลุมสถานการณ์ที่เป็นจริง ในต้นทศวรรษที่ 1980 นั้น เชื่อว่ายังมีชาวบุราคูมินอยู่จำนวน 2-3 ล้านคน กระจายตัวอยู่ในชุมชนประมาณ 5,000 แห่ง และยังคงถูกกีดกันจากสังคมส่วนใหญ่ ดังจะเห็นว่าในช่วงต้นทศวรรษที่ 1980 นั้น อัตราการว่างงานของญี่ปุ่นค่อนข้างต่ำแต่สถิติระบุอัตราการว่างงานของบุราคูมินกลับมีตัวเลขค่อนข้างสูง (Yoshino and Murakoshi, 1983: 21)

โดยภาพรวมนั้น ข่าวสารเกี่ยวกับบุราคูมินมักไม่ได้รับความสนใจจากสื่อกระแสหลักมากนัก แม้แต่ใน ค.ศ. 1971 ซึ่งกฎหมายยกเลิกชนชั้นดั้งเดิมมีอายุครบ 100 ปี แต่ข่าวการดำรงอยู่ของบุราคูมินก็ไม่ได้ถูกนำเสนอเท่าใดนัก ข่าวเกี่ยวกับบุราคูมินได้รับความสนใจในพื้นที่สื่อในระดับหนึ่งในช่วงปลายทศวรรษที่ 1970 เมื่อเกิดความขัดแย้งระหว่างสันนิบาตเพื่อปลดปล่อยบุราคูมิน (Burakumin

Liberation League) กับพรรคคอมมิวนิสต์ญี่ปุ่น เนื่องจากพรรคคอมมิวนิสต์ญี่ปุ่นเห็นว่ารัฐบาลควรมุ่งช่วยเหลือผู้ใช้แรงงานโดยทั่วหน้ามากกว่าที่จะเน้นช่วยเหลือบูร่าควินเป็นพิเศษแต่ทางสันนิบาตเห็นว่าบูร่าควินอยู่ในสถานะที่ลำบากกว่าชนชั้นแรงงานทั่วไปจึงควรได้รับความช่วยเหลือที่แตกต่างออกไป (Yoshino and Murakoshi, 1983: 216-217)

3. บทสรุป

นับตั้งแต่เป็นต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมาสถานภาพของชนกลุ่มน้อยไม่ว่าจะเป็นชาวไอนุ ชาวเกาหลีและบูร่าควินในสังคมญี่ปุ่นได้มีความเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ชาวไอนุนั้นต้องการที่จะรักษาอัตลักษณ์และถิ่นฐานของตนไว้โดยไม่ต้องถูกละทิ้งเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของสังคมญี่ปุ่นส่วนใหญ่ แต่ในขณะที่เดียวกันก็ต้องการโอกาสในการศึกษาและประกอบอาชีพที่ทัดเทียมกับชาวญี่ปุ่นส่วนใหญ่ ในกรณีนี้ แม้ว่าหลายภาคส่วนจะเข้าไปมีบทบาทในการสนับสนุนการรักษาอัตลักษณ์และถิ่นฐานของชาวไอนุอย่างต่อเนื่องแต่ดูเหมือนว่าทางการญี่ปุ่นตอบสนองต่อแนวทางดังกล่าวค่อนข้างล่าช้า แม้ว่าต่อมาจะมีกฎหมายและจัดตั้งหน่วยงานขึ้นมารับผิดชอบในเรื่องดังกล่าวแต่อัตลักษณ์และถิ่นฐานบางส่วนก็ถูกทำลายไปจนไม่สามารถกอบกู้กลับมาได้แล้ว

ส่วนบูร่าควินนั้นต้องการกลืนเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของสังคมญี่ปุ่นโดยไม่ได้ต้องการที่จะรักษาอัตลักษณ์ใด ๆ ของตนไว้แต่กลับถูกกีดกันจากชาวญี่ปุ่นส่วนใหญ่ แม้ว่าจะมีกฎหมายยกเลิกการแบ่งชนชั้นซึ่งรวมถึงบูร่าควินมานานกว่าหนึ่งร้อยปีแล้ว และในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สองทางการญี่ปุ่นก็ได้มีนโยบายต่างๆ เพื่อบรรเทาปัญหาดังกล่าวลง แต่ในทางสังคมนั้นการกีดกันก็ยังคงดำรงอยู่ซึ่งมีผลทำให้โอกาสในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบูร่าควินมีค่อนข้างจำกัด ส่วนชาวเกาหลีซึ่งอาศัยอยู่ในญี่ปุ่นนั้น การ

ยึดครองเกาหลีโดยญี่ปุ่นในช่วง ค.ศ. 1910-1945 ต่อเนื่องมาถึงการบังคับให้ชาวเกาหลีมาใช้แรงงานในญี่ปุ่น ความสัมพันธ์ระหว่างเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ ตลอดจนความไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างชาวญี่ปุ่นกับชาวเกาหลีซึ่งอาศัยอยู่ในญี่ปุ่น ทำให้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างชาวเกาหลีเหล่านี้กับทางการและสังคมญี่ปุ่นมีความซับซ้อนมากกว่ากรณีของชาวไอนุและบูร่าควินด้วยเหตุนี้ การพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวเกาหลีในญี่ปุ่นไม่ว่าจะเป็นกลุ่มที่ยังคงต้องการรักษาอัตลักษณ์ของตนไว้หรือในกลุ่มที่ต้องการกลืนไปกับสังคมญี่ปุ่น กระแสหลักก็ยังคงมีอุปสรรคอยู่มากทั้งจากข้อจำกัดทางด้านกฎหมายและข้อจำกัดจากการยอมรับของสังคมญี่ปุ่น

บรรณานุกรม

- “Ainu group gives up fielding candidates in poll” *Japantimes*, July 12, 2013 <https://www.japantimes.co.jp/news/2013/07/12/national/politics-diplomacy/ainu-group-gives-up-fielding-candidates-in-poll/#.XekmjpMzbIU> สืบค้นเมื่อ 7 พฤศจิกายน 2562
- Armstrong, Charles k. *The Koreas*. New York: Routledge, 2014.
- Collcutt, Martin, Jansen, Marius and Kumakura, Isao. *Cultural Atlas of Japan*. New York: Facts on File Inc., 1991.
- Howell, David L. *Geography of Identity in Nineteenth-Century Japan*. Berkeley, U.S.A., University of California Press, 2005.
- “Japan enacts law recognizing Ainu as indigenous, but activists say it falls short of U.N. declaration” *Japantimes*, April

- 19, 2019 <https://www.japantimes.co.jp/news/2019/04/19/national/japan-enacts-law-recognize-ainu-indigenous-despite-criticism-ethnic-group/#.Xemrs5MzbIU> สืบค้นเมื่อ 7 พฤศจิกายน 2562
- Kono, Motomichi and Bowles, Gordon T. "Ainu" in *Kodansha Encyclopedia of Japan*. Tokyo: Kodansha Ltd., 1983.
- Martin, Alex. "Embracing a buraku heritage: Examining changing attitudes toward a social minority" *Japantimes*, February, 16, 2019. <https://www.japantimes.co.jp/news/2019/02/16/national/social-issues/embracing-buraku-heritage-examining-changing-attitudes-toward-social-minority/#.XemuK5MzbIU> สืบค้นเมื่อ 11 พฤศจิกายน 2562
- Neary, Ian "Burakumin in Contemporary Japan" in *Japan's Minorities: The Illusion of Homogeneity*. Edited by Michael Weiner. New York: Routledge, 1997.
- Siddle, Richard. "Ainu: Japan's Indigenous People" in *Japan's Minorities: The Illusion of Homogeneity*. Edited by Michael Weiner. New York: Routledge, 1997.
- Walker, Brett L. *A Concise History of Japan*. Cambridge, UK: Cambridge University Press, 2016
- Yoshino, Roger and Murakashi, Suelo. "Burakumin" in *Kodansha Encyclopedia of Japan*. Tokyo: Kodansha Ltd., 1983.

Received: 20 / 12 / 2562

Revised: 23 / 1 / 2563

Accepted: 30 / 1 / 2563